

Färg

Färg handlar inte bara om kulörer i våra hem utan mycket mer. Med rätt vald färg kan vi underhålla och reparera våra byggnader och därmed hushålla med resurserna. Om målningen görs rätt blir det ett sätt att förlänga livslängden hos materialen då färg skyddar mot slitage, rost, röta och mögel. Förr, när man inte slösade med färg eller slarvade med resterna, märktes effekterna av de giftiga ämnena mindre. Numera måste vi på grund av den stora förbrukningen tänka i nya banor.

Välja färg

Många färger består till största delen av lösningsmedel. Torrhalten i färgen, den del av det vi målar som är kvar när färgen torkat, är runt 30 procent. Resten dunstar. Leta efter färger med fullständig innehållsdeklaration. Producenten måste deklarerat om färgen innehåller hälsovådliga ämnen. Ett miljövänligt alternativ är att blanda sin egen färg men det finns även färdigblandade alternativ i handeln.

Bindemedel

När färgen har torkat återstår mest bindemedel som håller ihop pigmenten och får färgen att fästa vid underlaget. Exempel på traditionella bindemedel och färgtyper:

bindemedel	traditionell färgtyp
kalciumsilikat	kalkfärg
kaliumsilikat	silikatfärg
råg/vetemjöl	slamfärg
limämnen (animaliska eller vegetabiliska)	limfärg
linolja	linoljefärg
linolja och råg/vetemjöl	slamoljefärg
linolja och mjölkcasein	kaseinoljetempera
linolja och ägg	äggoljetempera
mjölkcasein	kaseintempera
ägg	äggtempera
trätjära	tjärfärg

Träolja

Innehåller ofta lacknafta. Att välja rå kallpressad linolja som har lätt att tränga in i träet är ett bättre val.

Pigment

Pigment består av fasta partiklar som ger färgen kulör. Om skillnaden i ljusbrytande egenskaper hos pigmentet jämfört med bindemedlet är tillräckligt stor, täcker färgen bra och döljer underlaget. Krita är ett exempel på pigment som är täckande i limfärger, medan det knappt syns i oljefärger.

Det finns tyvärr inga riktigt miljövänliga färgpigment. Behandla för säkerhets skull alla torra pigment som om de var giftiga. Blandar man egen färg måste man vara försiktig så att mängden pigment inte blir för stor. Då lägger sig pigmentet som ett fuktupptagande skikt på ytan.

Det finns syntetiskt framställda respektive naturligt förekommande pigment bland både de organiska och de oorganiska färgämnen. Traditionellt sett har de som använts i byggnadsmåleriet till största delen varit oorganiska föreningar, uppbyggda av mineral- och metallföreningar. Till skillnad från många organiska färgämnen är dessa färgbeständiga och påverkas inte så lätt av ljus eller regn. Men även organiskt uppbyggda färgämnen har använts som komplement till en färgskala av jordfärger som bland annat ockror, umbror, terrer och krita.

Berlinerblått, kromgult, kromrött, kromgrönt, kromoxidgrönt, koboltblått, kadmiumgult och kadmiumrött tillhör de syntetiskt framställda oorganiska pigment som introducerats under de senaste 300 åren. En del av dessa har i dag ersatts av mer miljövänliga alternativ.

I dag finns ett stort antal traditionella färgtyper med färdigblandade pigment till försäljning över disk. Önskar man egna blandningar kan man antingen köpa torrpigment eller beställa färdig färg efter eget recept.